

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING
till Landstinget med förslag till landskapslag
om familjepension efter landstingsman.

Landskapets anställda och förtroendevalda samt deras efterlevande barn och makar har under vissa förutsättningar rätt till pension ur landskapets medel. Dessa landskapspensioner erläggs enligt olika regelverk för olika kategorier av pensionsstagare. Gemensamt för dem alla är dock det att de olika landskapspensionerna beviljas enligt samma grunder som motsvarande pensioner ur statens medel. Den lagstiftning där landskapspensionerna regleras står följaktligen i nära överensstämmelse med den lagstiftning där motsvarande statliga pensioner regleras, vilket hittills varit en allmänt gällande princip som landstinget i olika sammanhang framhållit att bör gälla även framdeles.

Riksdagen har nyligen genomfört omfattande ändringar i familjepensionssystemet inom såväl den privata som den offentliga sektorn (FFS 100-107/90). Till den del fråga är om familjepension efter landskapets tjänstemän och andra landskapsanställda är ändringarna automatiskt tillämpliga p.g.a. att pensionsförmånerna för dessa är intagna i en s.k. blankettlag, landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande statens pensioner (33/84). I den lagen finns det nämligen en uttrycklig bestämmelse om att ändringar av ifrågavarande rikslagstiftning träder i kraft även i landskapet utan några särskilda åtgärder från landstingets sida. Till den del fråga är om familjepension efter landstingsman, en pensionsform som regleras i landskapslagen om familjepension efter landstingsman (46/69), krävs det dock ändringar för att också detta pensionssystem skall kunna anpassas till de ändringar som genomförts i övriga pensionssystem.

Bestämmelserna om familjepension efter riksdagsman är numera (FFS 107/90) uppbyggda så att de till väsentliga delar endast hänvisar till lagstiftningen om statens familjepensioner och lagstiftningen om riksdagsmannapension. Landskapsstyrelsen föreslår att det antas en ny landskapslag om familjepension efter landstingsman som är uppbyggd enligt samma grunder som lagstiftningen om familjepension efter riksdagsman. Grundläggande bestämmelser om familjepension efter landstingsman kommer sålunda framdeles att återfinnas även i den lagstiftning där familjepensionerna efter de landskapsanställda regleras, d.v.s. i den ovan nämnda blankettlagen, samt i landskapslagen om pension för landstingsmän (45/69).

Genom kopplingen till landskapets familjepensioner kommer pensionsreglerna att ändras på vissa punkter. Rätt till familjepension har liksom hittills efter-

levande make om denne har eller har haft gemensamt barn med förmånslåtare. Den nedre åldersgränsen för barnlös efterlevande makes rätt till pension ändras från 40 år till 50 år. Ingår person som är under 50 år nytt äktenskap upphör rätten till efterlevandepension, dock så att ett engångsbelopp motsvarande tre års pension erläggs. Barn skall liksom tidigare ha rätt till familjepension i form av barnpension fram till 18 års ålder. Den tidigare rätten för barn mellan 18 och 21 år att under vissa förutsättningar erhålla familjepension upphör.

Beräkningen av familjepensionens storlek förenklas. Pensionen bestäms i fortsättningen utgående från den ålderspension eller invalidpension som förmånslåtare uppburit. Har förmånslåtare ännu inte åtnjutit pension utgår man från bestämmelserna om full invalidpension. Efterlevandepensionens belopp beräknas som en kvotdel av förmånslåtarens pension. Om exempelvis den efterlevande maken ensam eller tillsammans med ett barn är förmånstagare utgör efterlevandepensionen $6/12$ och barnpensionen $4/12$ av förmånslåtarens pension. Finns bland förmånstagarna flera barn reduceras efterlevandepensionens belopp i motsvarande grad medan i stället barnen erhåller barnpension. Är det t.ex. två barn som är förmånstagare är efterlevandepensionen $5/12$ och det sammanlagda beloppet av barnpensionerna $7/12$ av förmånslåtarens pension.

Liksom enligt den gällande lagen skall en familjepension samordnas med andra familjepensioner och ersättningar som betalas till förmånstagaren.

Enligt den nya familjepensionslagstiftningen skall den efterlevande makens egna utkomstmöjligheter beaktas i högre grad än hittills. I detta avseende kommer ett system med pensionsjämkning att tillämpas, varvid den efterlevande makens förvärvspension eller annan inkomst samordnas med pensionen efter förmånslåtare.

Möjligheten att av särskilda skäl bli beviljad extra pension kvarstår.

Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 januari 1991 och tillämpas på pensionsfall som inträffar efter nämnda datum. På pensionsfall som inträffat före lagens ikraftträdande skall som huvudregel gälla att tidigare gällande lag tillämpas. Efterlevande make som ingår nytt äktenskap efter att ha fyllt 50 år skall dock inte förlora sin rätt till efterlevandepension till följd av det nya äktenskapet. I fråga om pensionsfall som inträffat efter att riksdagens familjepensioner reformerades men före lagens ikraftträdande, d.v.s. under tiden 1 juli-31 december 1990 har dessutom valfrihet mellan det nya och det för närvarande gällande pensionssystemet införts.

Enligt 4 § landskapslagen om familjepension efter ledamot av Ålands landskapsstyrelse (48/69) skall bestämmelserna om familjepension efter landstingsman i tillämpliga delar även gälla familjepension efter medlem av landskapsstyrelsen.

Lagförslaget innebär därför att reformerna i fråga om familjepensionssystemet kommer att tillämpas även på dessa pensionsfall.

Lagförslaget grundar sig på en framställning från landstingets kansli Kommission.

Med hänvisning till det anförda föreläggs Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om familjepension efter landstingsman

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1 §

Då den som varit landstingsman avlidit betalas efter honom familjepension ur landskapets medel med iakttagande i tillämpliga delar av de bestämmelser som gäller familjepension efter den som har stått i offentlighetsrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet, om inte annat nedan anges.

Förutsättning för att familjepension skall utgå är att den i 1 mom. avsedda landstingsmannen, förmånslåtare, när han avled hade rätt till eller erhöi pension enligt landskapslagen om pension för landstingsmän (45/69).

Familjepensionsskyddet ombesörjs av landskapsstyrelsen.

2 §

Då familjepension enligt denna lag samordnas gäller om samordningsgrunden vad i 8 § landskapslagen om pension för landstingsmän är föreskrivet.

3 §

Den efterlevande maken och barn till den som varit landstingsman kan av särskilda skäl beviljas extra pension ur landskapets medel. Extra pension och familjepension enligt denna lag får tillsammans uppgå till högst maximibeloppet för pensionen enligt denna lag.

Extra pension beviljas på ansökan av landskapsstyrelsen sedan landstingets kansli Kommission hört.

I fråga om extra pension skall i övrigt i tillämpliga delar iaktas de bestämmelser som gäller om landskapets extra pensioner.

4 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

5 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991 och genom lagen upphävs landskapslagen den 25 juli 1969 om familjepension efter landstingsman (46/69).

Har förmånslåtaren avlidit före den 1 juli 1990, skall den tidigare gällande lagen tillämpas. Familjepension efter en förmånslåtare som avlidit före nämnda dag dras dock inte in även om den efterlevande maken ingår nytt äktenskap efter att ha fyllt 50 år.

Har förmånslåtaren avlidit efter den 30 juni 1990 men före denna lags ikraftträdande, skall likaså den tidigare gällande lagen tillämpas med den avvikelse som anges i 2 mom. Förmånstagare efter en sådan person har dock rätt till familjepension enligt bestämmelserna i denna lag, om han skriftligen anhåller därom hos landskapsstyrelsen och samtidigt förklarar sig avstå från familjepension enligt den tidigare gällande lagen.

Mariehamn den 6 september 1990

L a n t r å d

Sune Eriksson

Tf. lagberedningschef

Lars Karlsson